

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Brassó, színház-utca 123. sz. a.
Kövér-féle ház, II. lépcső, I. em.
hol a szerkesztő hétköznapokon délután
9-11 óra között.
Bolyha, -ester-utca 325. sz. a.
hol minden délután található.
A lap szellemi részét illető min-
den közlemény, valamint
az előfizetési pénzek és hirdetések
bérmentesen ide küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban; Budapesten: Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukas és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát; Bécsben: Daube G. L. s társa, Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppel Alajos, Dukas M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. és társa hirdetési irodájában.

72. szám.

Brassó, Csütörtök, június 30-án.

III. évfolyam 1887.

Egy szó a maga idejében.

Julius hó elsejével lapunk idei évfolyamának második felébe lép. A harmadik év második fele lesz ez. A létjogosultság próbaidejének utolsó részlete. Három év rendesen egy hirtelenség közötti létjogosultságának próbaideje.

Azt hisszük, e félév csak megerősíteni fogja az eddigi tapasztalatot: hogy e lapra Brassóban úgy a magyarság, mint községek szempontból feltétlen szükség van. Nem az elbizakodottság szava ez, csak az öntudat. Tekintsünk vissza létünk három évére s nézzük a magyarság haladását s városi ügyeink menetét. Ki tagadná, hogy amaz óriási mérvben haladt s emez nem oly kirívó, nem oly feltűnő többé, mint eddig. S vajjon ki tagadná, hogy ebben nagy része van a „Brassó“-nak is, mely egyrészt kapcsolatot képez az anyaország s e végvidéki magyarság között, másrészt nyílt szavával gátat emel a nemzetiségi tendenciáknak.

Szolgáltunk eddig öt megye magyarságát első sorban, szolgálni fogjuk ezentúl is. Brassó-, Fogaras-, Nagy- és Kisküküllő- s Székely-megyék magyarságának mi valánk szószólói, azok leszünk ezentúl is. Programmunk a magyarság erősítése, tekintélyének és hatalmának öregbítése. Zászlónk a szabadság zászlaja, mely szolgál minden igazságos ügyet.

Programunk nem fog változni jövőben sem. Mindvégig hívek fogunk ahhoz maradni, mert ebben látjuk biztosítékát az egészséges fejlődésnek. Használni akarunk ezentúl is a hazának s e végvidéki magyarságnak. Szolgálni akarjuk érdekeit önmegtartóztatással is, ha kell.

Békét hirdetünk és békére törekszünk, hogy annál biztosabban fejlődhesünk. Nehéz időkkel élünk a közelmúlt politikai mozgalmak alatt, de ezen is túl vagyunk már. Minden teher s küzdelem közepette csak a nagy közönség meleg támogatása volt lelkesítőnk. Ezt kérjük továbbra is. Nem ígérünk semmit, csak tenni fogunk.

Kérjük a t. közönség szíves támogatását. Vállalatunk nagy anyagi áldozatokkal jár. Hogy ezeket leküzdhesük, nemcsak szellemi és erkölcsi, hanem anyagi támogatás is kell. Ezt kérjük a második félév kiűzésében. Ha minden t. előfizetőnk csak egy-egy előfizetővel gyarapítaná olvasóink számát, dúsan fizetne.

Brassó, 1887. június hó 23-án.

A „Brassó”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Szép volna...

Szép volna csendes nyári alkonyon
Elszenderülni, mint a kis virág,
S szerelemről, dalról álmózni
A néma, hosszú öröklétén át!

Ah! edesebb vón' megpihenni, ha
Hűvös, borongós őszi estelen
Hervadó lombot ingat a szél
S zörgő levél hull le beszédesen.

És én... úgy vágyom elpihenni, ah!
Sivár, derűtlen téli éjszakán, —
Megtört lelkemmel fehér hó alatt,
Csendben nyugodni annyi kín után.

Haffz.

Brassó és vidéke legrégibb kora.

(Folytatás.)

Melőzve most azt, hogy ezen néphagyomány magyar lakóját, miután a királynak semmi esetre sem lehet az az érdeke és célja, hogy harcosait az elszáradt alkalmassá tegye, sokkal következetesebb és józanabb észjárás árul el, mint a szász történel-

A honvédség szállításai.

A honvédelmi miniszteriumban f. hó 26-án szaktanácskozmány volt a fölött, vajjon felmondassék-e a fővállalkozó szerződése, avagy bevárassék annak végső lejáratá, azaz az 1889. év vége. A tanácskozmány — melynek lefolyását lapunk más helyén közöljük — az utóbbi mellett döntött, pedig minden egyes ott képviselt testület a felmondást kérelmezte. E szerint határozott ellentét volt a testületek petitumai s azok képviselői között. Ellentét, mert a testületek a homályban tévelyegtek, illuziókban éltek, mint él az egész iparosság ez ideig; az értekezlet tagjai pedig kiábrándultak, tiszta képet nyertek a helyzetről.

Alig lesz az országnak egyetlen embere — a közvetlenül érdekelt kivételével — a ki tudná, hányadán van a honvédségi szállításokkal. Mindenki — s nem tagadjuk, mi is — azt képzei, hogy itt évenként talán milliókra menő munkákról van szó, a melyet az a fővállalkozó bezsebel. ... Pedig mi másképp áll a dolog!

Nem mondjuk, hogy a fővállalkozó egyáltalában nem áll utjában a vidéki iparnak. Áll bizony, ha nem is oly mértékben, mint mi laikusok hittük. A kik az említett értekezletre hivatalosak voltak, mind azzal az erős elhatározással mentek oda, hogy küzdeni fognak a fennálló rendszer ellen s követelni a szerződés felmondását. Kolozsvár és Brassó meg is tette e tekintetben kötelességét. Ámde a küzdelem felesleges, céltalan lett volna azok után, miket az értekezlet hallott.

Az idej, abnormálisnak mondható szükségletek kivételével elenyésző csekély a honvédség bírszükséglete. Ezért nem érdemes egy országnak versengeni. A közel jövőben pedig semmi sem lesz. — A legutóbbi négy évet véve alapul, kellett a honvédelmi miniszternek 1884-ben 30.000 forint áru (bakkancs egy sem), 1885-ben 87.384 forint 64 kr áru, 1886-ban 106.107 forint áru s 1887-ben (a népfölkelési felszereléseken kívül) 117.485 forint áru bőrnemű. — Ha már most ezen összegekből levonjuk a nyersanyag s munkadíj költségeit, úgy évenként átlag 30.000 forint lehet legjobb esetben az, a mi teljes decentralizáció esetén az országnak jutna.

Feltéve, hogy ez a következő években is

állna, az első kérdés, a mely felmerül: kinek adassék előbb ez a 30.000 forint? Ha egy csoportnak jut, elesik az ország többi része s ott vagyunk, a hol a közmondásos mádi zsidó. Ha felosztjuk azon 30 város közt, mely eddig is dolgozott a vállalkozónak, jutna egy-egy városra 1000 forint. Ámde igazságos volna-e, hogy az egész országnak szánt hasznát 30 város élvezze? — Bizonyára nem. Minden város s vidék kérne belőle magának, s ha csak megynként osztanók fel a harmincezer forintot, úgy jutna egy-egy megyére 314.4 forint, — egy oly csekély, nevetségesnek mondható összeg, mely az egyes iparosok közt felosztva, nem jutna abból 30—50 kr évi haszon egy-egy iparosnak.

Ez volna akkor, ha hogy a közel jövő évek nézve is állana az, hogy a honvédelmi kincstár az eddigieknek megfelelő rendelkezéseket tenne. Azonban még ez sem áll. A honvédelmi miniszternek oly óriási anyagkészlete van, hogy évek fognak elmúlni a nélkül, hogy csak egyetlen darab új munka készüljön. Bakkancs például félmillió pár van. S ha csak rendkívüli idők nem fognak bekövetkezni, normális körülmények között 25 évre van szükség, hogy ez a mennyiség forgalomba hozassék, illetve elfogyjon. — Ily körülmények között az 1888. évben épenséggel semmi sem fog rendeltetni, az 1889. évben esetleg csak annyi, a mi az előbbi évben forgalomba hozatot, legjobb esetben 10—15 ezer forint áru munka. Ennek dacára a vállalkozó köteles nagy készletet tartani kiszabott anyagból, hogy mozgósítás esetére a kész munka a lehető leg-
rövidebb idő alatt beszállítható legyen, mert kimutattatott, hogy a harminc város, mely a vállalkozónak dolgozik, havonként százezer pár bakkancsot képes varrni.

Mi tehát a kilátás az esetben, ha a vállalkozó szerződése felmondatik? Semmi. Munka nem remélhető, csak áldozatot kell hozni. A miniszter nagy műhelyeket követel, gyári berendezést, a szabásra gépeket s nagy nyersanyagkészletet. Képes-e erre hamarjában, egy félév alatt az ország kisipara? Érdemes-e oly valóban sovány kilátás mellett ebbe belevinni a kisipart?

E két kérdést kellett tekintetbe venni az értekezlet tagjainak, midőn a fölött voltak véleménynyilvánítandó: felmondassék-e a hon-

mileg ez utóbbit, minthogy az időnkort névszerint is megemlíti, mindenesetre fontosabbnak és érdekesebbnek kell ismernünk. Miután a II-ik Endre király elenségei gyanánt, kik ellen e vidék lakóinak küzdeniök kellett, kétségen kívül a német lovagokat kell felismernünk, félreismerhetetlenül kell, hogy e néphagyomány által fenntartva lássuk azon történelmi tényeket, hogy azon korban e vidéken szászok és székelyek már közösen laktak és a szászok a székelyekkel a német lovagok ellen együtt küzdöttek.

Azonban, ha szintén a király harcosai között a lovagok elűzésében ők is részt vettek — miután történelmi tény, hogy a lovagokat nem ők, hanem a király seregei üzték el: természetes, hogy birtokaikra is nem ők tettek kezét. A király- és magyar államról pedig feltenni is képtelenség volna, hogy épen, midőn terhes hadjáratot kellett az ország határát egyik, azt eltulajdonítani szándékozott idegen népségtől megtisztítani, ugyanakkor azt egy másik hasonlóan kezére bízni, csak gondolhatták volna is.

De a régi okmányok is világosan mutatják, hogy a lovagok elűzése után a Barcza vidéke ismét visszaadott, mint régebben volt a székelyek grófjának fohatósága alá, a ki itt egy helyettes (vice gerens) tartott. Ez kormányozta itt a használható várakat s vezette a lovagok elűzése után az országhatár védelmezését, sőt ez volt a vidéknek közigazgatási és

törvénykezési feje is; segédei lévén a határvédelmi intézkedésekben a kasztellánok vagy várnagyok.

Jövedelmei voltak ezen várhatóságnak a szász telepektől a tized, a mit még Wilhelmus püspök ajándékozott volt 1213-ban a lovagoknak, továbbá a malomok jövedékadója és a büntetéspénzek egy része; a magyar várakozástól a census ezimen való fizetés és némely erdőségek haszonbérbe valamint, miután a vár helyiségeibe némely oláhok is kezdtek települni, ezeknek szolgálmai.

Lakhelye az alispán vagy helyettesnek (vice comes — vice gerens) a brassói czenki vár volt, a mit mutat részint azon körülmény, hogy erre az volt, — mint legnagyobb és legfontosabb vár a legalkalmasabb; részint az, hogy ezen hivatal addig állott fenn, míg Törösvár épülésével a határőrségi intézmény sulya oda lett áttéve; részint pedig az is, hogy neve is „vicegerens de Barassu” volt.

Ennek hatásköre alá tartoztak kezdetben a Barcza vidékének nemcsak magyar és székely, hanem szász lakói is, minthogy eredetileg ők is határvédelmi szolgálattal köteles lakosok valának. — Brassó azonban csakhamar élénk ipart és kereskedést kezdett kifejteni, úgy hogy némely készítményei már az Árpád-házból származott királyok alatt messze keletre és délre elhatottak; helyzete erre igen szerencsés volt és így gyorsan felvirágolt és megerősödött. Ennek

védelmi kincstár s Bernfeld Mór fővállalkozó között fennálló szerződés, avagy nem. A jelen voltak az utóbbi mellett nyilatkoztak. Mert ily körülmények között nem érdemes a szerződést felmondani. Annál is inkább nem, mert a miniszter az értekezleten is kijelentette, hogy rendkívüli szükségletek esetén ép oly s talán még nagyobb mértékben fogja foglalkoztatni a kisipart, mint most a népfölkelési szükségleteknél történt. — Járjon le a szerződés a maga rendje szerint 1889-ig; addig az ország érdekelt körei állapítsanak meg egy egységes tervezetet, a szállításnak egy egyszerűbb módját, terjeszték azt a miniszter elé, hogy az még idejekorán a tárgyalás alapját képezhesse.

Ekként állván a dolog, az értekezlet tagjainak csak egy feladatuk van még hátra: tiszta bort tölteni a magukat illúziókban ringató kisiparosoknak, t. i. kiábrándítani őket, megértetni velük, hogy a honvédségi szállítások nem Kánaán földje, hol patakonként foly a tej és méz, hanem csak egy gyenge szalmaszál, melyhez nagy reményeket fűzni egyenlő egy nagy csalódással.

Belföld.

Brassó, jun. 28. (A román vámszerződés.) Az érzékeny kár, melyet Románia kereskedelme és különösen talajtermelése a vámháboru alatt szenvedett, egyre világosabban lép előtérbe és úgy látszik, hogy Romániában már az ellenzék is bekezdni látni, hogy a vámpolitikai harcot lehetőleg hamar le kell fejezni Bukarestből erre vonatkozólag a következőket írják lapunknak: „Az utóbbi napokban összejöttek az ellenzék vezérei és elhatározták, végre beszüntetni opozíciójukat az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés ellen, hogy az ország nyomorúságos helyzetének véget vessenek. Az időjárás a moldvai vetésekre nagyon kedvező volt. Egyes kerületekben eső hiányában a vetések teljesen elvesztek ugyan, de másokban, különösen Jassy, Barohui, Botuschan és Dudvában ha nem is fényes, de jó középtermést várnak. Az előre látható termést következőleg becsülik: repeze (100-at véve jó középtermésnek) 50, buza 90, rozs 100, árpa 110, zab 100, és tengeri jó aratási kilátásai folytán az árak annyira viszszaesnek, hogy a tulajdonosok kétségbeesetten futkosnak miniszterhez, hogy kössék meg végre a kereskedelmi konvencziót Ausztria-Magyarországgal. Ha a konvenczió megkötetné, a kivitel újra megindulhatna és különösen a marha, árpa és tengeri kivitele sokat lendíthetne az ország helyzetén, mert most e cikkek potom áron sem adhatók el.”

Külföld.

Brassó, jun. 29. A „Standard” szerint Oroszországnak a bolgár ideiglenes regensségre alkalmas jelöltje van, s ennek nevét közölte is a portával. Az illető nem bolgár államférfi. A porta azon van, hogy a bolgárokat megnyerje a jelölt számára. A bolgár regenség ügyében a török-orsz. tárgyalások

folytán pedig kiváltságokat és szabadalmakat kezdett szerezni; az Árpád-házi királyok alatt még nem találjuk ugyan a kiváltságolt vásárosok között, de az Anjouk alatt úgy látszik, már korán részesült ezekben; a várszolgálat s némi részben a várhatóság alól is kezdte magát kivonni, belügyeiben saját maga választotta előjárójától (comes seu iudex terrestris — bíró.) függeni, s a vidéket is maga körül csoportosítani; míg végre a várhatóságtól való függést magáról egészen lerazta.

A viszonyok ily átalakulásának fejleménye alatt természetes volt, hogy egyfelől a határ- és várhatóság jogkörének kompetenciája felett számos összeütközés merült fel, főként annak székhelyén Brassóban, melyek mind ennek szűkebb körre szorulásával lettek elintézve; úgy másfelől, hogy a határ- és várórság magyar részének miután s szászág magát az alól kivonta, nemesak megmaradni, hanem erősítenie kellett. Így látjuk, hogy jóllehet a honvédelmi szerkezetnek az Anjouk alatti megváltozásával, s a várvédelem helyébe a bandériumos szerkezetnek lépésével némely helységek, melyekbe idő folytán sűrű oláh betelepülések történtek, a vártól elszakítottak, és eladományoztatnak, mint például 1366-ban Szaniszló ispánnak Hosszufalu, Csernátfa, Türcfalva és Zlánfalva (Bácsfalva); de ez a várvédelem elgyengülése folytán céltalannak bizonyulván, ismét odamódosított, hogy az oláh betelepülők lettek elűzve és helyükbe magyarok (keresztények) telepítve.

(Folytatása következik.)

Oroszország kezdeményezésére, a többi cabinetek előzetes hozzájárulással újból megkezdettek.

Az egyiptomi szerződést illetőleg a Liberté jelenti: Montebello gr. a sultánnak francia és török nyelven kiállított tiltakozó jegyzéket nyújtott át az Egyomra vonatkozó szerződés ellen, miért is szultán ratifikálás határidejét újabban jul. 4-éig halasztotta el. Drumon Wolff nagyon elkeseredetten nyilatkozott s elutazással fenyegetődzött.

A „Reuter-ügynökség” jelenti Kairóból jun. 27-ről Mukhtar pasát állítólag értesítették, hogy a szultán végleg megtagadta az egyiptomi szerződés ratifikálását. Daczára, hogy az egyiptomi szerződés ügyében Franciaország és Oroszország igen komoly lépéseket tettek a portánál, élesebb szakadástól vagy feszültségtől nem tartanak.

Megyei ügyek.

Brassó megye tavaszi rendes közgyűlése

— 1887. június 28-án.

A törvényhatósági bizottság f. hó 28-án tartotta rendes tavaszi közgyűlését gróf Bethlen András főispán elnöke alatt, kit belépése alkalmával a jelenlevők tüntető lelkesedéssel fogadtak.

A főispán megnyitván az ülést, Immrich János bizottsági tag kérdést tesz az alispánhoz az iránt, hogy minő viszony van a kerületi erdészek s a községek között, mert e viszony ez idő szerint oly zavart, hogy annak tisztázása óhajtanó lenne, mire alispán, jelentése felolvasása után, kijelenti, hogy erre nézve már 1884 óta érvényben van egy szabályrendelet, a mely kellőleg körvonalozza az erdészek teendőit s a községekhez való viszonyát, s ha netalán egyes községeknek panaszai vannak, forduljanak azokkal az erdészeti bizottsághoz, melynek az erdészek alárendelvék.

Roll Gyula kir. tan. alispán terjesztette elő jelentését, melyből kiemeljük a következőket: A közrend és csend az őszi közgyűlés óta nem lett megzavarva. A képviselőválasztások a legnagyobb rendben s csendben mentek végbe. A vármegye közigazgatásában semminemű fennakadás nem történt. A hétfalusi járási orvos, dr. Pataky lemondván, helyébe a főispán által dr. Póka Dezső neveztetett ki. Mezőgazdasági tekintetben ez ideig a termés óva volt elemi csapásoktól, s habár az őszi gabonák csak középszerűek, pótolni látszik azokat a tavaszi gabonák s takarmányok jó állása s így a termés általában kielégítőnek mutatkozik. A kereskedelem és ipar tekintetében semmi új fel nem merült. Az egészségügy semmi kívánni valót sem hagyott fenn. Nagyobb mérvű bűntények nem fordultak elő; az eddig oly nagy mérvben történt lopások teljesen megszűntek. A közlekedésben fennakadás nem volt. Az utak széleinek befaltása megkezdődött. A fűsorozás a két román sorozójárás kivételével teljesen kielégítő volt, úgy hogy a román sorozó járássokban a hatóság kénytelen lesz a legerélyesebb rendszabályokhoz nyulni.

Az éljenzéssel fogadott alispáni jelentést, illetőleg az Immrich interpellációjára adott feleletet az árvasszéki elnök jelentése képezte, melyből kiveszszük a következőket: 1886. október 1-seje óta beérkezett 4453 ügyszer, mihez jött az akkori hátralékos 3 darab; ezek 2 drb kivételével el is intéztettek. Ez idő szerint gyámság alatt áll 5104 egyén, gondnokság alatt pedig 216, kiknek összes vagyona 804.904 frt 32 krt képvisel. Hagyaték tárgyalatott 214, ülés tartott 35.

E jelentés is tudomásul vétetvén, kihirdettnek az újabb törvények s konzuli kinevezések, — mire előterjesztetik Cserey Gábor brassói bejelentési hiv. főnök felelőzése Brassó város képviselőjének határozata ellen fizetés-felemlés tárgyában. A közgyűlés a másodfoku elintézés végett hozzáutasított felelőzést elveti, helybenhagyva a városi képviselő határozatait indokainál fogva.

Előterjesztetik Baross Gábor közlekedési miniszter leirata, melyben legfőbb kinevezését tudatja, — mit a közgyűlés örömmel vesz tudomásul.

A közlekedésügyi miniszter felhíván a törvényhatóságot, hogy a megye részére külön közmunkaügyi s utkezelési szabályzatot készítsen, — a közgyűlés erre a közigazgatási bizottságot hívja fel, mint a melyre ezen ügyek vezetését átruházta.

A kereskedelmi kamara újraalakításának ideje elérkezvén, a közgyűlés az előmunkálatok foganatosítása céljából kiküldi Eitel Heurik elnöke alatt Lázár Gerő, Günther Ede, Duschoin János, Schlandt Gottlieb, Koródi Mihály s ifj. Stinghe János tagokat.

A belügyminiszter a megyei nyugdíj-szabályzatot változtatlanul jóváhagyván, az alapot kezelő bizottságba beválasztattak: Schnell Károly, Nicolaus György, dr. Fabriczius József, Lázár Gerő, Sorescu Oktavián, Gödri János és Streifert György. Egyidejűleg felhívják az alispán, hogy a tagok által is választassa meg a három tagot s úgy intézkedjék a választmány után,

hogy a szabályzat már 1888. január elsején életbe lépjen.

A bányaadó-kivető bizottságba megválasztattak rendes tagokul: Jekeius Károly s Zaminer Ede, pótagokul dr. Otrobán Nándor s Copony Mihály; a fel-szólamlási bizottságba pedig rendes tagul Ádám Károly, pótagul Boltresz Péter, míg az adófel-szólamlási bizottságba választott rendes tagul Ádám Károly és Horváth Péter.

Az 1886. évi vármegyei számadások tudomásul vétettek.

(Vége következik.)

A honvédségi szállítások.*)

A honvédelmi miniszteriumban vasárnap d. e. 10 órakor, Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter elnöke alatt értekezlet volt a Bernfeld-féle szállítási szerződés felmondása tárgyában, melyről már megemlékeztünk volt, a mely ügyben több kérvény fekszik a miniszter előtt, kezdeményezve egyrészt az országos iparegyesület, másrészt a „Brassói kereskedelmi és iparegyesület” által.

A tanácskozmányra hivatalosak voltak s arra meg is jelentek: Az országos iparegyesület részéről: lovag Falk Zsigmond s Gelléri Mór; a budapesti kereskedelmi és iparkamara részéről: Steinacker Ödön titkár; a kolozsvári iparkamara részéről: Sigmund Dezső orsz. képviselő, elnök s Gáman Zsigmond titkár; a brassói kereskedelmi és iparegyesület részéről: Königes János II. elnök s Sztéry József a „Brassó” f. szerkesztője s az egnesület titkára; a temesvári kereskedelmi kamara részéről: Strasser Albert titkár s a debreczeni kereskedelmi és iparkamara részéről dr. Királyi Sándor titkár.

A honvédelmi miniszter részéről jelen volt Fejérváry Géza br. miniszter, Gromon Dezső államtitkár, Cserhalmay Ferencz vezérhadbiztos és Gözon ezredes, főruhatári főnök. A jegyzőkönyvet Terbócz István min. titkár vezette.

Fejérváry miniszter valamivel 10 óra után megnyitván az értekezletet, szívélyesen üdvözlö a tagokat, meleg köszönetét fejezve ki azon áldozatért, melyet különösen a vidékiek hoztak a feljövettel. Kijelenti, hogy azért hívta össze az értekezletet, hogy meghallgassa a vidék véleményét is, előrebocsátva, hogy ő — ha a harc képességre, különösen mozgósítás esetében kellő garancia nyújtatik neki — szívesen s örömmel kész a honvédségi szállításokban a kisipart részesíteni. Figyelmeztet a helyzetre, mely komoly megfontolást parancsol, vajjon felmondható-e egy minden tekintetben kezességet nyújtó szerződés. — Ezzel az értekezletet megnyitották nyilváníta. Erre Cserhalmay Ferencz vezérhadbiztos felolvassa a beérkezett kérvényeket, mire a tanácskozás következőképen folyt le:

Gelléri Mór szükségesnek tartaná, mielőtt határozat hozatnék, hogy az értekezlet tagjai tekintsek meg Bernfeld vállalkozó telepét, hogy lássák minő be rendezés igényeltek ahhoz, hogy a kormány a kisipart is szállításokban részesítse. Ellene mond a szerződés jelenlegi felmondásának, indítványozva, mondassék ki elvileg, hogy a kisipar figyelembe vétessék, de egy központi szövetkezet útján. Az erre vonatkozó mozgalom megindítását vagy a budapesti kereskedelmi és iparkamarára, vagy az országos iparegyesületre bízna.

Falk Zsigmond csatlakozik Gelléri nézetéhez. Különbözik szerinte ez ügy sokkal hosszadalmasabb, semhogy ily egyszerűen megoldassék, s miután a miniszter eddig is megtett minden lehetőt a kisiparért, reá akarná bízni ezen ügy elbírálását is.

Sigmund Dezső mindenekelőtt köszönetet mond a miniszternek szíveségeért, hogy az értekezletet egy behívta s hogy késznek nyilatkozott a kisipart kellő figyelemben részesíteni. — Sajátságosnak tartja, hogy az előtte szólók oly kicsinylőleg veszik a kisipart s nem bíznak szállítóképességében. Ő meg van győződve, hogy a vidéken alakulandó konzorciumok ép oly garanciákat nyújtanak, akár a szállító. Az ország védképességét is teljesen biztosítva látja az által. A szerződést fel kellene mondani, hogy az alatt kíséreltek tétessenek egészséges alapon, versenyképes konzorciumokat alakítani.

Cserhalmay vezérhadbiztos fölvilágosítja az értekezletet a helyzetről. Szerinte a jelen szerződés csak nagy előnyére van az államnak, mely még arra sincs kötelezve, hogy általában az egész éven keresztül valamint megrendeljen, holott a vállalkozó köteles nagy készletet tartani. — Kimutatja számokkal, hogy nem érdemes a tanácskozássra, a miről szó van, mert a jövő két évben éppen semmi rendelés sem fog tör-

*) Mult számunkból tér szűke miatt kimaradt. Szerk.

ténni, — ha csak rendkívüli esetek nem állnak be, — mert a kincstár készlete ijesztően nagy; pl. fél millió pár bakkanes, melynek forgalomba hozatalára a honvédségnek 25 évre van szüksége. Ezenkívül számba veendő, hogy a jelenlegi szállító 400,000 frtnyi készlettel bír, nagy berendezései vannak, s a munka, most is decentralizálva történik, mert 30 város dolgozza. Kiemeli Bernfeld érdemeit a felszerelések körül s maga részéről nagyon megfontolandónak tartja a szerződés felmondását, annál is inkább, mert az utolsó négy évet véve átlag évenként 30 ezer forintnyi haszonról van szó, a melyet az egész országra felosztva, jutva egy városnak talán 50 frt.

Szterényi József reámutat azon anomáliákra, melyek a jelenlegi rendszer mellett fennállanak. A kiszabott anyagok munkabére feltűnő csekély s a távolabb fekvő városok abból nem vehetnek részt a drága szállítás miatt. Hivatkozik arra, hogy Brassóban 1. frt. 25 krt fizetett a szövetheték munkabérben s mégis megtalálta számadását. A népfölkeleési munkák bizonyítják, hogy a vidéki kisipar szállítóképes, mert az általa szállított cikkek nagyobbára sokkal jobbabbak az eddigiekénél, s ha történetek hibák, — ennek az iparosok tájékozatlansága s a rövid idő az oka. Csatlakozik Sigmond Dezső véleményéhez, s az egyedüli biztosítékot a consortiumban látja. A központi szövetheték eszméjét károsabbnak tartja a mai rendszerénél. Cserhalmay előadásából meggyőződik, hogy bizony a jövő két évre, míg a szerződés lejár, semmi kilátás sincs munkára, a mit a miniszter ur is kijelentett s így tárgyaltan a mai tanácskozás. Azt azonban kéri, hogy bármi is határozassék, a kiszabott anyag kiosztásában igazságosabb s méltányosabb eljárás kövessék. Egyebekben csatlakozik Sigmond Dezső véleményéhez.

Steinacker Ödön nem tekinti az ügyet actualis jellegűnek. Másrészt ez nem is oldható meg márról holnapra. Bernfeldnek szerinte igen nagy érdemei vannak s bár elismeri a decentralisatio szükségességét, a minek előbb utóbb be kell következnie, a szerződést nem akarja felmondani. Előbb szervezkedni kell erre.

Strasser Albert mindene előtt felvilágosítást kér, mi a szükséglet, mi fog hozzávetőleg kelleni; kéri, hogy a kereskedelmi kamarának s itt képviselt testületeknek e szállításra vonatkozó adatok bocsátassanak rendelkezésre, hogy az iparosokat felvilágosítani lehessen. A szerződést az előadottak nyomán szinte nem mondaná fel, hanem indítványozza, hogy az adatok közrebocsátása után szervezkedjünk, hogy a szerződés lejártáig elfogadható javaslattal léphessünk a miniszter elé.

Gámán Zsigmond kiemeli, hogy a jelenlevők azért nem álhatnak most kellő s kész tervezettel elő, mert nem voltak informálva azon adatok felől, melyeket a vezérhadbiztos most előadott. Ha ezt tudjuk volna, meggondoltuk volna kétszer, mit tegyünk. Maga részéről is sürgeti a statisztikai adatok rendelkezésre bocsátását.

Dr. Királyi csatlakozik Strasser véleményéhez.

Sigmond Dezső — miután Cserhalmay vezérhadbiztos újabb felvilágosításokat adott — maga részéről is belenyugszik, hogy a szerződés most ne bontassék fel, hanem engedtesék idő a kisiparosok szervezkedésére. Részéről is nagy súlyt fektet a statisztikai adatok kiadására.

Fejérváry br. miniszter reassumálva fenntebbiek, örömmel konstatálja, hogy az értekezlet tagjai a főelvekre nézve egy véleményen vannak s ő a tárgyalásból a következő eredményeket veszi ki: I. az értekezlet ez idő szerint idő- és célszerűtlennek tartja a szerződés felmondását; II. a kisipar honvédelmi szállításokban részesítendő, ha kellő képességet nyújtó konzorciumokká alakul. Végül felkéri a jelenlevőket a jegyzőkönyv aláírására, mire azonban ezek Falk, Strasser és Gelléri tagokat kéri fel. A reassumálás, illetve határozat a következő: a felhozott indokoknál fogva az értekezlet kijelenti, hogy a jelen szerződés az 1889. évi lejáratú időig fentartassék. Az 1888. évben adassék mód arra, hogy a kisiparosok a szállításokban való részvétel tekintetéből szervezkedjenek, minek módozatai az 1888. évben végkép megállapíttassanak, hogy az 1889. év kezdetén a pályázat már kiírható legyen, még pedig olyképen, hogy a kisiparosok is teljes garanciát nyújtsanak arra nézve, hogy mozgósítás esetén az ország minden tekintetben fedezve legyen. A szállításokra vonatkozó összes adatok, valamint a jövő évek hozzávetőleges szükséglete közölteni fognak a kereskedelmi és iparkamarákkal, az országos iparegyesülettel s a brassói kereskedelmi és iparegyesülettel.

E határozat kimondatván, a miniszter újból megköszöni a jelenlevők szíveségét, biztosítva őket arról,

hogy ő továbbra is mindent meg fog tenni a kisipar érdekében — mire Sigmond Dezső a jelenlevők s kisiparosok nevében a tegok lelkes éljenzése közepette meleg köszönetet mondott a miniszternek kegyességeért.

Az értekezlet mintegy negyed 2 órakor befejeztetett.

Dalestély.

Magyar dalegyletünk e hó 25-én tartotta meg Frank Lipót karnagy vezetése alatt ez egyleti évben második rendes előadását, a nagykarolyi, eperjesi és torozkói tüzkárosultak javára. Mindamellett, hogy ez idő a leghosszabb napok egyike volt, már fél 9 órakor disztes közönség töltötte meg a helyiségeket, s az előadás kezdetét vehette. Az előadás egyike volt az egylet legsikerültebb előadásainak, hol úgy a műsor helyes és választékos összeállítása, mint annak biztos és szép kivitele egyaránt megérdemlik az elismerést. Az első darab Huber K. vadász-dala 4 vadász-kürt kísérettel összevágóan és nagy hatással adatott; igen szerencsésen érvényesült benne különösen a tenor és II. basszus ereje, zengzetessége. De az egész estély legszebb darabját, talán fénypontját Marschner H. »Éji zene« című dala képezte. — Meggyőződünk belőle, hogy ez egylet különösen a lyrai darabokra van hivatva mert oly lyrai hanganyaggal rendelkezik, mely akármely hazai dalárdának becsületére válnék, s tán nem sértünk vele, ha nagyrészen szép csengő hangjuknak tulajdonítjuk, hogy a helyesen alkalmazott kíséret is plasztikus színezés mellett ritkán arattak megérdemeltebb babért, mint ezen kedves kis darabbal. Azért az elem mivelését jövőre se téveszszék szem elől.

Girsik Gy. ur soloja ez alkalommal is kellemesen hatott. Mi ugyan inkább szerettük volna az inposánsabb Hunyady László félé ariát Márhánál, de Márhában is gyönyörködtünk s óhajtjuk, hogy kedves érczes és jól iskolázott hangját rövid időn Hunyadi Lászlóban is élvezhessük. A tapsoló közönség meglepetésére szánt s Adler K. kisasszony által zongorán kísért népdalok előnyére váltak az egész összhangjának. A műsor negyedik pontját, Schmidt Adolf »tavaszi dal« képezte a női kar által előadva. A dal szépsége a dalosokéval párosult, nem csodálkozunk tehát, ha a közönséget s közte jó magamat is annyira elbájolt, hogy a kétszeri elénekléssel sem győztünk betelni, s csak az idő rövidségének és Terpsichore csábításainak köszönhetik, hogy még harmadszor is meg nem kellett ujrázniok. A férfi kar népdal egyvelege, valamint Pöschl ur gordonka solója és a záradékoló énekelt vegyeskar, melyet az egylet szorgalmas karmestere irt át vegyes karra kivétel nélkül jelesen sikerültek és méltó elismerést arattak.

Egy baj volt csupán a mi az előadást zavarta t. i. a közönség némely elemeinek kiméletlen, zajos magatartása, mely különösen a gordonka solót majd nem teljesen élvezhetetlenné tette.

Valóban sajnálnunk kell a Dalegyletet, mely oly önzetlen és kitartó buzgalommal törekszik hallgatóinak, pártolójának szépet és élvezettest nyújtani, mi dőn látjuk, hogy a közönség egy része még annyit se tesz meg érte, hogy legalább az előadás alatt a hangos beszéd, a tányérok csörtetésétől stb. óvakodjék. Ugy látszik közeleg az idő, midőn az ily estélyeket nem lehet már terített asztal mellett rendezni.

A programm véget érven, 11 órakor a fiatalság tánczra perdült s a legnagyobb animóval lejtette a ropogós magyar nótákat világos virradtig s távozáskor eltette a Dalegyletet, mely neki ezt a jó estét szerezte.

Az elismerés pálmáját nyújtjuk mi is ez egyletnek, mely készséggel ajánlotta fel ezen rendes estélye jövedelmének nagy részét, s míg a humánus gondolkodásának ismert magyar közönség közül igen sokan minden fogást felhasználtak, hogy ezen ügyben őket illető kötelezettség alul kibujjanak, addig ő lelkesedéssel működött azon, hogy a közönség igényeit a rendes mértéken felül is kielégíthesse s hogy ne vájon szegyenére azon tiszteletre méltó hölgyeknek, kik a humánus ügy érdekében jegyek elárúsítására vállalkoztak s kiknek e helyen mi is köszönetet mondunk.

Figyelő.

A közönség köréből.*)

Csernátfaluból a következő sorokat vettük, Tekintetes szerkesztő nr!

Nagy igazságtalanság lenne a száz-százhermányi képviselőválasztás egyik legmeglepőbb és legszebb epizódjának miként történt keletkezéséről tekintetes szerkesztő ur megfelelő rovatában a nagyérdemű közön-

*) E rovat alatt megjelenteknek sem alakjáért, sem tartalmáért felelősséget nem vállal a szerk.

séget ne tájékoztatni, és ez érdemet ne méltányolni — részrehajlatlanul — a maga valódi értelmében. Teszem ezt pedig azon egyszerű okból, mert az erre hivatottak közül az e hó 19-én lezajlott ünnepély alkalmával senki sem emlékezett meg azon személyről, kinek egyedüli és kizárólagos érdeme az, hogy a hét-falusi járás orsz. képviselője cs. k. kamarás Ürmösi Maurer Mihály Csernátfalusi községénél azon nem remélt szép fogadtatásban részesült. Ezen érdem sem Hétfalué sem Négyfalué, sem pedig Csernátfalué; hanem kizárólag Gödri Mihályné született Bereczki Anna csernátfalusi vendéglősné; ki nem kimélt sem fáradságot sem anyagi áldozatot, hogy úgy érdemes követünket valamint a többi érdekelt egyéneket is az ismert kellemes meglepetésben részesítse.

Az övé volt az eszme és ő volt annak megvalósítója is. Méltó tehát arra, hogy ezen ünnepet szép cselekedeteért az őt megillető elismerésben részesítsék.

Egy igazságszerető-részrehajlatlan választópolgár és előfizető.

Helyi és vidéki hírek.

Gróf Bethlen András főispán ur a keddi esti vónattal városunkból elutazott s családjával együtt fűdöre fog menni, honnan csak ősszel jó ismét vissza.

Schnierer Gyula miniszteri tanácsos — mint értesülünk — július hó 3-án vagy 4-én Binder Lajos iparfelügyelő kíséretében városunkba érkezik, hol az egyes gyárat fogja szemügyre venni.

Schölze Adolf helybeli jónevű posztógyáros, — mint értesülünk — N-Szebenben nagy posztógyárat vásárolt s már a jövő hó folyamán lakását s üzletét N-Szebenbe teszi át. Sajnáljuk, mert benne igen derék, becsületes iparost vesz városunk.

Kisdödővoda. A bolonyai kisdödővó intézet vasárnap, július 3-án d. e. 10 órakor fog a bolonya egres utcai állami elemi iskola helyiségében megnyitni. Ez alkalomra az E. M. K. E. brassómegyei választmányának tagjait, az érdekelt szülőket s a nagy közönséget tisztelettel meghívja az elnökség.

Iskolai zárünnepély volt 28-án d. u. a román. kath. főgymnasiumban. Az intézet nagy terme zsufolva volt disztes közönséggel, mely élvezettel hallgatta végig a szép ünnepélyt. Magvas megnyitót Vargyasi Ferencz igazgató tőle megszokott szónoki hévvel; gyönyörű, voltak az iskolai ének s zenekar által Jaschik Gyula karnagy vezetése alatt adott piecek, majd Urmanoczy Nándor tartalmas, szép magyar s Ferntheil csinos, átgondolt német bucsubeszéde. Feltűnést keltett Zachariás hegedű-solója. A szereplők mindannyian méltán kiérdemelt, dus tapsokat arattak.

Rendőri hírek. Hétfőről-keddre virradó éjjelen példátlan vandalizmus történt a nagy-utca előtt parkban s a postaréten, a mennyiben 18 gyönyörű fiatal csemete teljesen tönkre tétetett. Mindannyiról konstatalható, hogy e vad cselekedet hosszukás, keskeny, rendkívül éles eszközzel követtetett el s a vágások nagy erővel tétettek, mert erősebb fűcskák is egy vágással vágattak ketté. Ezen vad s egy év óta most már harmadszor ismétlődő cselekedet arra indította a városkapitányságot, hogy felóránként éjnek idején is rendőr-őrjárat fogja bejárni ezen parkokat. Hogy dacára ezen intézkedésnek, ezen brutalitás újból előfordulhatott, arra enged következtetni, hogy a tettes lesben állott s bevárva az őrjárat elvonulását, végezte a gyalázatos tettét. A rendőrség a legerélyesebb nyomozatot indította. (Példás büntetés az ily vadállatnak. Szerk.)

Ördögmalom (Móra dracului). Az erdélyi Kárpát-egylet brassói fiókjának 36 tagja vett részt a június 26-iki kiránduláson a nagy Királykő havas nyugoti részén levő Ördögmalomhoz. Addig, míg lapunk közlebbi számainak egyikében közölni fogjuk az érdekes kirándulást leíró, rendes tudósítónk tollából eredő tárczacikket, csak azt kívánjuk konstatálni, hogy a kirándulás — a legszebb idő által kedvezve — kitűnően sikerült.

Nagy tűz egy bécsi bazárban. Pénteken este a bécsi Rix-bazárban, Rix diszműaru-üzletébe tűz ütött ki s az üzletben lévő ezer meg ezer tárgynak nagy részét elhamvasztotta. A tulajdonos 80.000 frtra becsüli a kárt. A tűzoltók megfeszített munkásságának köszönhető, hogy a tűz a szomszédos épületekre el nem harapódzott.

Szerkesztő postája.

A. — Kerczesora. Rendben van; engedelmet kérünk.

Boldogváros. Utána néztünk. A tévedés részünkről volt. A közleményt köszönjük.

Igazságszerető-részrehajlatlan választópolgár. Csak elnézésből maradt ideig. Rendelkezzék kérem a beküldött 1 frt. 20 kr. felett, különben Zajzoni Rab Pista emlékköve javára adjuk.

Többeknek jövőre.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Szterényi József,

